Музично – літературна композиція
«Пісне, моя вишиванко»
для учнів 7 – 8 класів

Мета: познайомити учнів з історичним минулим композиторів різних епох та країн, які були причетні до української народної пісні, захопити їх цікавими подіями тих далеких часів; виховувати любов до народних традицій та звичаїв, повагу до історії наших предків; розвивати смакові якості слухачів, вміння мислити, уявляти.

Наочне забезпечення: *слайди з історії життя композиторів про яких буде йти розмова, вислови про народну пісню, вишиванки.*

ТЗН: *магнітофон, касети, диски, мультимедійне забезпечення.*

Ведучий: Шановні вчителі, учні, гості, всі, хто завітав до нас на свято.

Ведуча: Ми раді вас вітати на святі української пісні «Пісне, моя вишиванко».

Ведучий: Бажаємо вам доброго настрою, задоволення від пісень, музики, віршів, які будуть лунати сьогодні в цьому залі.

Ведучий: Дороги степової України дуже довгі. Час від час подорожньому треба відпочити. І от як оазис у зеленій розкоші саду, з веселим гудінням бджіл, у приємній прохолоді повноводного ставка, розкинувся хутір Припущі, ніби самим Богом визначене місце. Належала ця благодать колишньому козаку Харківського полку Семену Климовському. Односельці знали його не лише як справжнього господаря, а й як книголюба, мудреця – ото і ходили до нього на пораду.

Ведуча: Господар на книги гроші не жалів. Із часом назбиралася унікальна колекція. А ще знали, що цей козак був поетом і філософом. Хутір сам поет називав щасливим, бо жили його мешканці у спокої злагоді. Часто звучали тут пісні, які складав сам господар, бо добре знався на музичному мистецтві. Пісня «Їхав козак за Дунай» облетіла півсвіту, стала улюбленою багатьох народів.

Ведучий: У 1806 році цю пісню було перекладено на німецьку мову. І так вона ввійшла у побут, що згодом німці стали видавати її за свою. Так само цій пісні гарно велося і в Шотландії Чули також, що її співали солдати, які воювали проти

Наполеона. У 1815 році «Їхав козак за Дунай» уже звучала в Америці. Та у цікавої історії цієї пісні є ще більш цікаве і продовження.

Учень: Сина останнього гетьмана України призначили послом у Австрію. На одному балу віденської знаті російському послу представили геніального композитора Людвіг ван Бетховена. Знайомство перейшло в дружбу. Граф Розумовський вперше розповів композитору про Україну, наспівав гарних українських пісень, і серед них «Їхав козак за Дунай».

Учениця: Сподобались композитору оригінальні, надзвичайно наспівні мелодії, такі не схожі на німецькі. Ото ж і вирішив композитор на пам'ять про дружбу з послом – українцем написати три струнні квартети на теми українських мелодій та обробку пісні «Їхав козак за Дунай» для голосу з фортепіанним тріо. І полетіла пісня, легко здолавши кордони, по всьому світу.

(звучить українська народна пісня «Їхав козак за Дунай»)

Учень: О пісне вкраїнська! Дзвінка, невмируща,
Ти мука і радість, ти гнів і любов.
Наснага твоя, чарівна і живуща,
Ввійшла в нашу душу,
Ввійшла в нашу кров.

Учениця: Пісня – душа людини, незмінна її супутниця. Споконвіку в Україні співали у горі й радості, на сімейних і народних святах, в церкві та в школі. Пісня супроводжувала людину на протязі усього життя, допомагала у праці й прикрашала побут. Невипадково великий Гоголь писав: «Покажіть мені народ, у якого було більше пісень, ніж в українців»

Ведучий: Дуже цікаві, хоч і невеликі відомості маємо про зв'язки з Україною Фредеріка Шопена та сина Вольфганга Амадея Моцарта.

Учень: Видатний польський композитор Ф. Шопен в юності жив у Варшаві. Здавна мешкало багато українців у польській столиці і по всій Польщі. Українські пісні звучали всюди і були досить поширені на той час у Польші. Є достовірні відомості, що Ф.Шопен не раз слухав мандрівних кобзарів, які прибували сюди з «Материка», з України. Їхні мелодії він уважно слухав, запам'ятовував.

Учениця: Серед знайомих композитора був граф українського походження Анатолій Радзивілл. Він збирав українські пісні. записував їх. А.Радзивілл звернувся до Шопена за послугою – оркеструвати йому варіації а теми українських народних пісень, що Шопен із задоволенням виконав. Ще, за спогадами сучасників видатного композитора, він любив танцювати веселого, бадьорого українського «Козачка».

(виконується український народний танець «Козачок»).

Ведучий: Народна пісня зоряно, незгасно
Горить в моєму серці повсякчас,
Не пломенистим закликом, не гаслом,
А променем, що будить сівача.
Вона мене виводить на дорогу,
Вона мені просвітлює віки.
Де радість і печаль мого народу
Вросла в дерева вічного гілки.

Ведуча: Найменший син геніального австрійського композитора В.А. Моцарта теж пов'язав свою долю з Україною. Усі звали йог Вольфганг Амадей Молодший. Гірка доля дісталася нащадку генія. Не було і півроку дитині, як помер батько. Сім'я лишилась без засобів існування. Та і понині є загадкою, як трапилося, що з великих розкошів музичний геній дійшов до повного зубожіння.

Учень: Коли діти виросли, то кожен пішов своєю дорогою. Найменший Вольфганг став піаністом. Гастролював по Європі з підліткового віку, років з чотирнадцяти. У 19 років юнак переїздить до Львова. Тут яскраво розкривається його композиторський талант. Вольфганг Молодший був енергійної, товариської вдачі, підтримував добрі стосунки з музикантами і митцями Львова. Добре зарекомендував себе син Моцарта і як громадський діяч, заснувавши товариство святої Цецілії.

Учениця: Вольфганг Молодший бував у Східній Україні, виступав з концертами у Києві та Житомирі. Лише за шість років до смерті він переїхав до Карлових Вар(Чехія). Отак Українська земля стала другою батьківщиною для нащадків

світового генія. Українці дали можливість сину Моцарта прожити на цій землі достойно.

(звучить лірична українська пісня)

Ведучий: Коли пісні мойого краю
Пливуть у різних голосах
Мені здається, що збираю
Цілющі трави я в лугах.
І жаль, і труд, і любов,
І гнів великого народу,
І за народ пролита кров.
В піснях – дівоча світла туга
І вільний помах косаря,
В них юність виникає друга,
Висока світиться зоря.

(демонструються фотографії композитора)

Ведучий: Видатний угорський композитор, піаніст, педагог, диригент Ференц Ліст майже цілий рік прожив на Україні. Це був 1847 рік. Він став доленосним для композитора, бо саме тут, на українській землі зустрів своє справжнє кохання. Розум, краса, любов до музики Кароліни Іваницької глибоко вразила Ф. Ліста. А було це так.

Ведуча: Зимою, а саме в січні, угорський композитор прибув до Києва на гастролі. Місто було густо обліплене афішами. Першим словом, яким кожен зустрічав свого знайомого, було «Ліст». Квитки на концерт піаніста було неможливо дістати. Нарешті перший концерт.

(звучить симфонічна поема «Прелюдія» Ф. Ліста)

Ведучий: Концерт відбувся у контрактовому залі з нечуваним успіхом. Овації супроводжували кожен твір піаніста. Серед творів, що виконував Ф.Ліст, були твори Ф. Шопена.

(демонструються фотографії Ф. Шопена та звучить «Полонез №1»)

Ведуча: На другий концерт Ліста до Києва з'їхалися польські та українські поміщиками з навколишніх міст. Газети писали: «Ліста разом з кріслом, на якому він сидів, носили на руках». Із Воронинців, що на Поділлі, приїхала Кароліна Іваницька, дружина князя Вітгенштейна. Композитора познайомили з українською красунею. І сталося те, що так банально називають – кохання з першого погляду.

Ведучий: Ліст був запрошений у Воронинці, в багатий маєток Вітгенштейнів. Українські пісні він чув і раніше, але тут, серед чудової природи, яка взимку буває привабливою, вони сприймали особливо яскраво. Від цих вражень «народилися» його цікаві композиції. Це фортепіанні п'єси «Українська балада», «Думка», де він використав пісні Марусі Чурай «Ой не ходи, Грицю» та «Віють вітри», а ще цикл п'єс, теж на українську фольклорному матеріалі, під назвою «Колоски», зібрані після жнив у Воронинцях.

(звучить українська народна пісня «Ой не ходи Грицю, та й на вечорниці»)

Учень: Тріумфальними були виступи геніального піаніста у Житомирі, Бердичеві, Немирові, Кремінці, Миколаєві. У Львові Ліст перебував цілий місяць.

Ведучий: В Одесі музикант дав шість концертів. Успіх був шаленим. Місцева преса писала: «Ліст, як Юлій Цезар: прийшов, побачив, переміг». Під вікнами готелю, де жив Ліст, оркестр гра серенади.

(звучить Венгерська рапсодія Ф.Ліста)

Учениця: На Україні видатний угорський композитор, музикант, закінчив свою кар'єру гастролера. Він особисто вважав свої останні гастролі дуже вдалими. У 1849 році узяв громадянський шлюб з Кароліною Іваницькою і поселився у Веймарі.

(звучить українська пісня)

Ведучий: Для мене пісня, наче поклик долі
Моє натхнення, дум стрімких політ.
Я йду із нею по життєвим полі,
Й не зраджу їй до склону своїх літ.

Ведуча: Як вчую пісню – серце стрепенеться

Збентежать душу тисячі жалів,
А чи весняно й дзвінко відгукнеться
Над полем жайвори ний переспів.

Ведучий: Люблю я слово соковите, різне:
Дотепний жарт і вистук каблуків,
Народну думу й задушевну пісню,
І звичаї, обряди земляків.

Ведуча: То корінь наш і світлоносні перли.
В них – вищий зміст, духовная краса.
Я йду життям, щоб пісня не померла,
Народу рідного жива душа.

(звучить українська народна пісня «Зеленеє жито, зелене»).